

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobkyně: **M. J.**, zastoupena Mgr. Alešem Zaplětalem, advokátem se sídlem Masarykovo nám. 122, Hranice, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem, Na Poříčním právu 1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 2. 2017, č. j. 41 A 52/2015 - 29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím Úřadu práce České republiky – krajská pobočka ve Zlíně (dále též „správní orgán I. stupně“) ze dne 16. 4. 2015, č. j. 8964/2015/BPH, bylo podle § 21 a § 51 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o pomoci v hmotné nouzi“) rozhodnuto o vzniku a povinnosti vrátit přeplatek dávky příspěvek na živobytí vyplacené stěžovatelce za období červen 2011 až květen 2014.

[2] Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání. Rozhodnutím ze dne 14. 7. 2015, č. j. MPSV-UM/5630/15/9S-ZLK, žalovaný s odkazem na § 90 odst. 1 písm. c) správního řádu změnil uvedené rozhodnutí tak, že stanovil povinnost vrátit vyplacené dávky pouze za období leden 2012 až květen 2014.

II.

[3] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného správní žalobou. Krajský soud žalobu shora označeným rozsudkem zamítl. V odůvodnění rozsudku uvedl, že z připojených správních spisů je postaveno najisto, že žalobkyně v žádosti o příspěvek na živobytí neuvedla pravdivé skutečnosti o svých majetkových poměrech. Do žádosti uvedla, že je vlastníci pouze jedné poloviny nemovitosti (domu), což pravdou nebylo. Správní orgány totiž zjistily, že žalobkyně (společně se svým bratrem) v době, kdy podala žádost o dávku, vlastnila 37 nemovitostí. Žalobkyně tedy od počátku své žádosti uvedla úřad práce v omyl a tento nenapravila ani žádným pozdějším podáním. Žalobkyně dále namítla, že pokládá rozhodnutí žalovaného za nepřezkoumatelné z toho důvodu, že v rozhodnutí pouze vágně uvádí, že k 29. 5. 2014 je žalobkyně podílovým spoluvlastníkem mnoha nemovitostí různého druhu a výměry; dle žalobkyně nebyly nemovitosti náležitě identifikovány. Této námitce krajský soud nepřisvědčil. Ve správním spisu je založen výpis z katastru nemovitostí (k datu 29. 5. 2014), ze kterého vyplývá, jaké konkrétní nemovitosti žalobkyně vlastnila. Nedůvodné shledal soud i námitky, že se žalovaný řádně nevypořádal s otázkou, zda se nemovitosti dají zpeněžit. Správní orgány zjistily, že žalobkyně v letech 2012 a 2013 některé nemovitosti (společně se svým bratrem) prodala a z prodeje získala částku dosahující téměř 500 000 Kč. Žalobkyně tedy z prodeje nemovitostí získala značnou částku, ze které mohla zajistit výživu a ostatní základní osobní potřeby. Stejně tak mohla postupovat i v roce 2014 a pokusit se získat z prodeje nemovitostí další finanční prostředky (popř. nemovitosti pronajmout). Žádné úsilí v tomto směru však žalobkyně neprokázala.

III.

[4] Proti uvedenému rozsudku krajského soudu podala žalobkyně kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. V kasační stížnosti předně krajskému soudu vytkla vnitřní rozpornost a nelogičnost argumentace na straně 11 rozsudku, kde se zabýval zpeněžitelností nemovitostí a použitím prostředků získaných z jejich prodeje. Podle stěžovatelky měl soud provést hlubší analýzu peněžních toků, resp. měl zadat odborné znalecké posouzení stran zpeněžitelnosti některých nemovitostí. Poukázala i na nedostatečné dokazování ze strany správních orgánů. Podle stěžovatelky nebylo prokázáno, že měla dostatek finančních prostředků, k tomu aby zajistila základní životní potřeby pro sebe a osoby společně s ní posuzované. Dovozuje, že nedošlo k porušení zákona o pomoci v hmotné nouzi. Navrhla zrušení rozsudku a vrácení věci k dalšímu řízení.

IV.

[5] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil se závěry krajského soudu a navrhl kasační stížnosti zamítnout.

V.

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

pokračování

[7] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval stížním důvodem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Bylo by totiž předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by současně napadené rozhodnutí soudu skutečně nepřezkoumatelné.

[8] Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

[9] Nejvyšší správní soud při posuzování nepřezkoumatelnosti rozsudků krajských soudů vychází z ustálené judikatury Ústavního soudu (např. nálezy ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, č. 34/1996 Sb. ÚS, a ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, č. 85/1997 Sb. ÚS), podle níž jedním z principů, které představují součást práva na řádný a spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 1 Ústavy), jež vylučuje libovůli při rozhodování, je povinnost soudů své rozsudky řádně odůvodnit (ve správním soudnictví podle § 54 odst. 2 s. ř. s.). To potvrzuje i navazující judikatura Ústavního soudu, např. nálezy ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, č. 64/2007 Sb. ÚS, v němž Ústavní soud vyslovil, že „*odůvodnění rozhodnutí soudu jednajícího a rozhodujícího ve správním soudnictví, z něhož nelze zjistit, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodné skutečnosti, nevyhovuje zákonným požadavkům kladeným na obsah odůvodnění a v konečném důsledku takové rozhodnutí zasahuje do základních práv účastníka řízení, který má nárok na to, aby jeho věc byla spravedlivě posouzena*“. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, vyslovil, že pokud „*z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsany skutkový stav pod zvolené právní normy, pak je třeba pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a tím i nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.*“. Nepřezkoumatelností z důvodu nesrozumitelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval např. v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, podle něhož lze „*za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost obecně považovat takové rozhodnutí soudu, z jehož výroku nelze zjistit, jak vlastně soud ve věci rozhodl, tj. zda žalobu zamítl, odmítl nebo jí vyhověl, případně jehož výrok je vnitřně rozporný. Pod tento pojem spadají i případy, kdy nelze rozeznat, co je výrok a co odůvodnění, kdo jsou účastníci řízení a kdo byl rozhodnutím zavázán. Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, nikoliv na dílčích nedostatecích odůvodnění soudního rozhodnutí. Musí se přitom jednat o vady skutkových zjištění, o něž soud opírá své rozhodovací důvody*“.

[10] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek a dospěl k názoru, že není nepřezkoumatelný. Z jeho odůvodnění je zřejmé, z jakého skutkového stavu krajský soud vyšel, jak vyhodnotil pro věc rozhodné skutkové okolnosti a jak je následně právně posoudil. Nesouhlas stěžovatelky s odůvodněním a závěry napadeného rozsudku nezpůsobuje jeho nepřezkoumatelnost (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013 - 30, ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010 - 163). Vnitřně rozpornou a nelogickou neshledal Nejvyšší správní soud ani argumentaci krajského soudu na str. 11 rozsudku, na kterou výslovně poukazovala stěžovatelka. Krajský soud v ní srozumitelně sděluje, že stěžovatelka prostředky získané z prodeje nemovitostí (jejichž vlastnictví neuvedla v řízení o přiznání dávky příspěvku na živobytí, k tomu viz dále)

nepoužila na úhradu nákladů spojených se živobytím své osoby a osob s ní společně posuzovaných. Ačkoliv si jistě lze představit ještě dokonalejší argumentaci, nezpůsobuje způsob zvolený krajským soudem nutnost zrušení jeho rozsudku (podpůrně srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 201/04, I. ÚS 729/2000, I. ÚS 116/05, IV. ÚS 787/06, III. ÚS 989/08, III. ÚS 961/09, IV. ÚS 919/14, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 As 221/2014 - 43).

[11] Nejvyšší správní soud se dále zabýval námitkami poukazujícími na nesprávné právní posouzení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[12] Nejvyšší správní soud předesílá, že účelem zákona o pomoci v hmotné nouzi je poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které se nacházejí v hmotné nouzi. Za tímto účelem se poskytují dávky ze systému pomoci v hmotné nouzi, kterými jsou: a) příspěvek na živobytí, b) doplatek na bydlení, c) mimořádná okamžitá pomoc. Dávky lze vyplácet pouze fyzickým osobám, které splní zákonem stanovené podmínky. V případě, že fyzická osoba uvede v řízení o přiznání dávky nepravdivé údaje, je povinna je vrátit. K tomu srov. § 51 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, podle něhož *„Jestliže příjemce dávky přijímal dávku, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že tato dávka byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, nebo jestliže dávka byla přiznána nebo její výše stanovena na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů, sdělených příjemcem, je povinen částky neprávem přijaté vrátit.“*

[13] Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem a správními orgány, že správní spis poskytuje jednoznačnou oporu pro závěr, že stěžovatelce byla mj. v letech 2012 až 2014 vyplácena dávka příspěvek na živobytí podle zákona o pomoci v hmotné nouzi. Tato dávka byla stěžovatelce přiznána na základě žádosti, ve které neuvedla pravdivé údaje o svých majetkových poměrech; do žádosti uvedla, že vlastní jednu polovinu nemovitosti (domu), přičemž správní orgán následně zjistil, že stěžovatelka v době podání žádosti vlastnila (společně se svým bratrem) několik desítek nemovitostí, z nichž některé z nich v době, kdy pobírala příspěvek na živobytí, i zpeněžila. Uvedené závěry stěžovatelka ani nezpochybňovala. I ve správním řízení uvedla, že si je vědoma toho, že uvedla nepravdivé údaje, přičemž ani nepopírala prodej předmětných nemovitostí.

[14] Z uvedených důvodů nelze správním orgánům vytýkat, že dospěly k závěru o porušení § 51 zákona o hmotné nouzi. Ostatně stěžovatelka ani netvrdila, že by nebyly splněny podmínky pro postup podle citovaného § 51 odst. 1 zákona o hmotné nouzi, či že by postupem správních orgánů došlo k porušení jiného (konkrétního) ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi. Poukazovala na to, že krajský soud upustil od „hlubší analýzy peněžních toků“, resp. že měl zadat „odborné znalecké posouzení“ stran zpeněžitelnosti některých jejích nemovitostí (bez bližší specifikace – pozn. soudu).

[15] Odhlédne-li zdejší soud od obecnosti uvedených kasačních tvrzení, je nutno poukázat na to, že stěžovatelka v žalobě ani nenavrhovala, aby krajský soud provedl „analýzu peněžních toků“, resp. zadal „odborné znalecké posouzení“ stran zpeněžitelnosti nemovitostí. Nejvyšší správní soud není nadto názoru, že by finanční analýza, či znalecké posouzení mohly změnit něčeho na naplnění dikce § 51 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi. I z judikatury zdejšího soudu vyplývá, že neuvedení pravdivých údajů v žádosti o udělení dávky vyvolává nutnost vrácení vyplacených prostředků. K tomu lze poukázat

pokračování

např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2012, č. j. 4 Ads 2/2012 - 18, z něhož se podává, že pokud účastník řízení dosáhl přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi na základě nepravdivého údaje (v daném případě účastník řízení v řízení tvrdil, že je osobou bez přístřeší, avšak následně bylo prokázáno, že spolu se svou matkou obýval její byt a byl tak společně posuzovanou osobou se svou matkou, která pobírá starobní důchod), je povinen podle § 51 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi vrátit neprávem přijatou dávku, neboť mu byla přiznána na základě jím sdělených nepravdivých údajů. Z judikatury zdejšího soudu tedy vyplývá, že uvedení nepravdivých údajů v řízení o přiznání dávek vyplácených vyvolává povinnost částky neprávem přijaté vrátit. Nejinak je tomu i v daném případě.

[16] Ani další tvrzení uvedená v kasační stížnosti nemohou nic změnit na zákonnosti rozhodnutí žalovaného a rozsudku krajského soudu. Žalovaný i krajský soud postupovali v souladu se zákonem. S ohledem na obsah správního spisu nelze souhlasit se stěžovatelkou, že bylo nutno provádět další dokazování o její majetkové situaci a neexistenci hmotné nouze. Podle obsahu spisu stěžovatelka jen z prodeje části vlastněných nemovitostí v letech 2012 a 2013 obdržela částku ve výši téměř 500 000 Kč, přičemž i v roce 2014 nadále vlastnila řadu dalších nemovitostí, které mohla použít pro zlepšení své majetkové situace. Jak tedy správně uvedl krajský soud, stěžovatelka z prodeje nemovitostí získala značnou částku, ze které mohla zajistit výživu a ostatní základní osobní potřeby její osoby, popř. dalších společně posuzovaných osob. Stěžovatelka však správní orgány o vlastnictví předmětných nemovitostí, resp. o jejich prodeji ani neinformovala. Uvedením nepravdivých údajů pak naplnila dikci § 51 odst. 1 zákona o hmotné nouzi.

[17] Nejvyšší správní soud je tedy názoru, že skutkový stav byl (pro vydání rozhodnutí o vrácení neprávem vyplacených dávek) zjištěn dostatečně, přičemž správní orgány se nedopustily ani žádného jiného pochybení, pro které by bylo nutno přistoupit ke zrušení jejich rozhodnutí. Nutno dodat, že dávky vyplacené stěžovatelce za období od června 2011 do prosince 2011 žalovaný nepožadoval vrátit z důvodu prekluze (proto došlo i ke změně prvostupňového rozhodnutí). Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se správními orgány a krajským soudem i v hodnocení snahy stěžovatelky stran zlepšení její majetkové situace. V podrobnostech odkazuje na rozhodnutí správních orgánů, resp. na rozsudek krajského soudu, který jejich závěry převzal.

[18] Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost neshledal důvodnou a jako takovou ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[19] Soud ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení na základě § 60 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. června 2017

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu